

vmrl v tej bolezni) in tako je bil zabranjen sv. misijon. Dne 21. septembra morali so se č. g. jezuiti, prišedši uže do Slov. Gradca, nazaj vrniti. Na prošnjo g. župnika je bilo na 16. oktobra zopet dovoljeno sv. misijon imeti, ali ova oseba izvedevši je zopet brzojavila c. k. glavarstvu, da huda vročinska bolezen razsaja, za katero pa še hvala Bogu nobeden zdravnik ne vé. S takšim djanjem je odpravil te sv. reči. Pa časa si nočem tratiti, da bi takaj pisal njegovo ime, vsak človek, če ima še ljubezen do vere in Boga, se močno žalosti. Da bi vendar ga zmanjkalo skoraj iz Škal, ker že toliko nagaja g. župniku. Bog nikomur nič dolžen ne ostane, tudi on njegovej pravici odišel ne bo!

Iz Vojnika. V nedeljo, t. j. 24. t. m. se je tukaj vršila znamenita svečanost. Naše prostovoljno gasilno društvo si je namreč pred kratkim kupilo novo lepo brizgalnico za 800 for. To brizgalnico so v nedeljo naš veleč. gosp. župnik po popoldanski službi božji blagoslovili; pri tej priložnosti so tudi v kratkem in jedrnatem govoru razložili namen gasilnega društva in njegovo podlago. Vkljub slabemu vremenu se je zbralo veliko ljudstva in tudi gasilna društva bližnjih krajev so bila obilno zastopana; tako iz Celja, iz sv. Petra v Savinski dolini, iz Vitauja in iz Konjice. Celi trg je bil z zastavami okinčan in z venci je bilo skoraj vse prepreženo. Sploh slavnost je bila sijajna in zvečer so imeli veselico in ples, kterega so se naše gospodične mnogobrojno vdeležile.

Iz Koroškega. (Razne novosti). Izredne svečanosti vršile so se med koroško duhovščino; dva jeni najvišjih dostojanstvenikov sta v enem tednu obhajala zlato sv. mešo; dne 24. okt. t. l. preč. g. stolni župnik Janez Rauscher, a 26. okt. stolni dekan preč. g. Jakob Rebernik, ta pa v Žrelcah, kder je bil rojen 18. okt. 1807. — Mestna cerkev v Beljaku je vsa prenovljena, res krasna hiša božja. — Ondi blizu so Čače, kder so hudi nemškutarji doma ter so si omislili nemškega učitelja za svojo deco. Toda kmalu so izpoznali svojo neumnost. Deca ne vedó ne nemški ne slovenski, da je škoda za dragi čas in vsak krajecar za šolo. Vsled tega prosijo pri deželinem šolskem svetu za slovenskega učitelja. Do kedaj si ga izprosijo, to pa je težko povedati. — Iz Möllthala prodavajo posestniki za drage denarje lepo govejo živino. Nedavno je hrvatsko gospodarsko društvo nakupilo 16 bikov in 10 telic. — Koroški c. k. namestnik grof Lodron gre v pokoj, a na njegovo mesto želimo dobiti moža, ki bo tudi Slovincem prijazen in pravičen.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Britko in žestoko borbo bori lani pri volitvah tepena nemško-liberalna stranka. Ona razsaja, nji pa po časnikih „nemštvo je v nevarnosti“, ona žuga in se grozi na vse

strani, prosi Bismarka na pomoč in berači zopet pri Magjarih, ti pa jim dajejo breco na breco; iztirali so nedavno „nemške komedijante in igrokazne igralce“ iz Budimpešte in sedaj prepovedujejo vsem trgovcem na Ogerskem pisati trgovske knjige nemški; vse mora biti magjarski. V tej zadregi so liberalci svoj „Parteitag“ na Dunaji odložili do 14. novembra t. l., pa jim utegne še takrat spodleteti. Jako osupnilo je nemške liberalce potovanje vodje Čehov g. dr. Riegerja in vodje Poljakov g. dr. Smolke v Budimpešto na dogovore z magjarskimi politikarji. Bila sta nepričakovano dobro sprejeta. To je dobro znamenje, da grof Taaffe ne bode s svojo politiko tudi Slovanom prijazno propal zavoljo Magjarov, kakor l. 1871. grof Hohenwart. Tudi smrt nagaja liberalcem, pobrala jim je opata Helfersdorferja na Dunaji, vrhu tega se oglašajo zaporedom konservativni Nemci in v raznih shodih ugovarjajo ošabnosti liberalnih kričačev, kakor bi ti edino pravi Nemci bili; najsijajniše se bo to godilo v Linci, kamor je uže na tisoče konservativnih Nemcev namenjenih. — Ministri so baje iz nova odobrili tirjatve Čehov in Slovincem. Da bi tudi dejanj skoro kaj videli! — Južna železnica ne plačuje nič davka; zanaprej se jej ne more prizanašati več in ministerstvo baje tirja, naj ona namesto davka prepusti Rudolfovej železniški progo od Ljubljane do Trsta. — Na Moravskem močno tožijo o slabih nasledkih trgovanja in prodavanja posestev na kose. — Dunajska trgovska zbornica je do sedaj vselej izvolila kakšnega sina Abrahamovega v deželni ali državni zbor, sedaj se mnogo trgovcev protivi judovskemu kandidatu. — Svitli cesar se mudijo v Budimpešti, kder zborujejo delegacije. Tem je minister Szlavy povedal, da v Bosni in Hercegovini ni lahko mogoče vsega kmalu urediti, vendar je se mnogo zgodilo; dohodki zadostujejo potroškom za upravo in sodnije; zemljiščne mape ali „kataster“ bodo še le v 5. letih dodelane. V Zagrebu imamo Jugoslavlani edino vseučilišče. Nedavno so ondi osnovali profesorsko stolico za magjarski jezik, a samo 14 uradnikov hodi predavanj poslušat, pač pa zabaja mnogo dijakov poslušat profesorja dr. Celestina, ki uči ruski jezik in rusko slovstvo, kar je zopet Magjarem pod nos zakadilo.

Vnanje države. Ulčinja še Turki niso izročili Črnogorcem, obetajo pa storiti vsaki trenutek. — Greški kralj je sklical državni zbor in povdarjal potrebo vojske podržati pod orožjem, da Grceja zasede priznani jej turški deželi Epir in Tesalijo. — Sultan je poslal 10.000 mož v Adrijanopol menda zavoljo Bolgarov; ti pa delajo šance ob Balkanskih gorah. — Srbski minister Ristič boče odstopiti. — Iz Rumunije merijo novo železnico, ki bi našo avstrijsko-ogersko progo nadaljevala pri Nikopolji čez Dunav v Svistov, Trnovo, čez Balkan v Egri-Sagro, kder bi trčila na turško železnico, ki drži do Carigrada. — Ruski car baje želi carjevanje odložiti, ker je bolan. To bi bilo

neizmerne važnosti, kajti njegov naslednik cesarjevič Aleksander je bistre glave, pogumnega srca in prebrisan vojskovodja, ki je v rusko-turške vojski srečno odbijal vse turške navale iz Ruščuka, Sumle, v Šipko ter tako mogoče storil, da so Rusi vlovili Osman-pašo v Plevni. — Nemški socialisti so se hudo razprli med seboj. — Francoski jud Gambetta grdo razsaja zoper redovnike, žandarji so morali po sili vlomiti v samostane in menihe iztirati. Ljudstvo je uže silno razdraženo, v večih krajih prišlo je do tepežev. — Italijanski politikar Ricasoli je umrl, eden izmed onih, ki so pomagali papeža oropati. — V Afriki merijo Francozje velikansko železnico iz Algijera skoz puščavo Saharsko do reke Niger in od ond v Senegambijo ob Atlantiškem morji. — Iz Kalifornije v Ameriki so v Evropo odposlali 30 milijonov veder vina, večjidel na Francosko in Angleško.

Za poduk in kratek čas.

Anton Magdič

doktor vsega zdravilstva, bivši zdravnik v Ormoži.

III. V drugem letu modroslovja, t. j. v osmi šoli, je A. Magdič dobil nekdanjega Ptujkega dekana Plohel'na štipendijo; nesla je tistokrat ta štipendija 90—95 gl. srebrnega denarja. To je bila v tisti dobi redka sreča za slovenskega dijaka. Slovenec, če tudi tako izvrsten, je težko kedaj vlovil štipendijo. Med visoko gospodo navadno ni našel prijatelja, brez takega pa ni šlo. Imajoč tako zdatno podporo, je sklenil naš modroslovec stopiti v pravoznanske šole. Njegovi sošolci so se temu čudili, on pa je djal: Bog hoče, da jaz kot uradnik delam v blagor vbogega našega kmečkega ljudstva, vi pa delajte kot duhovniki. Kakor svedoči delovanje vsega Magdičevega življenja, je njegovo pošteno srce tistokrat tako sodilo: „duhovnikov, svojih rojakov, Slovenci imajo dovolj“. Tisto leto namreč (1841) je stopilo v Graško semenišče v prvo leto 34 bogoslovcev, pod Gradec smo tudi mi med Dravo in Muro bivajoči Slovenci tistokrat spadali, — in med temi je bilo 17 Slovencev, iz fare sv. Jurija na Šavnici 5*) in itak je moralo že v tisti dobi v srednjem nemškem Štajerskem več ko 30 slovenskih duhovnikov služiti, ker na Slovenskem ni bilo prostora; — posvetne gospode domače korenine pa smo imeli zelo malo, večjidel tujci so bili, ki za slovenskega kmeta niso imeli srca. —

*) Sekovska (Graška) škofija je štela pred 40 letmi 579984 duš; Nemcev je bilo 415545, Slovencev 164459. — Vseh delavnih duhovnikov bilo je (brez samostanskih) 595, Nemcev 414, Slovencev 181, Nemci so imeli za 1003 duš 1 duhovnika, Slovenci pa že za 908 jednega. Za Sekovsko škofijo bilo je v 4 letih 86 bogoslovcev, med jimi 45 Slovencev in 41 Nemcev. Slovenskih stanovnikov 3654 dalo je 1 bogoslovca, pri Nemcih pa še komaj 10010 jednega.

Anton Magdič, kot izvrsten dijak, je od 4. gimnazijalnega razreda počenši vedno podučeval druge slabejše in od tiste dobe od svojih staršev ni potreboval nikake podpore. Med temi bila sta 2 sošolca: Franc Ratej, sedaj notar v Slovenski Bistrici, in Jožef Miani, sedaj uradnik pri dežel-nem knjigovodstvu v Gradci. Tega oče je bil pri gubernijski ravnatelj registrature. Si tudi o šolskih praznikih kaj prislužiti, se po dovršenih modroslovskih študijah A. Magdič poda k nekej družini na Koroško za domačega učitelja. Med tem pa so Štajerski deželni stanovi razpisali štipendijo 300 gl. za dijaka, kateri ima iti na Dunaj zdravilstva se učiti. Mahom piše J. Miani Magdiču na Koroško: naj prosi za to štipendijo; njegov oče bo delal pri veljavni gospodi, da se mu ta štipendija podeli. In res, A. Magdič je tako srečen, meda prvi Slovenec, ki je milost našel pri nemških Štajerskih deželnih stanovih, in dobil to štipendijo od 3. sept. 1841. To pa je bila zdatna podpora. Kako srečno! Štipendija je nesla 300 gl. srb. d., dalje je prejel štipendist po vsaki prestani strogi skušnji (rigorosum) 100 fl. in ko je bil doktorjem imenovan, pa 100 gl. Zavezati pa se je moral, da ostane po dovršenih študijah kot zdravnik v domači Štajerski deželi. Kako so se čudili njegovi sošolci, ko se konec počitnic na jesen v Gradci snidejo večerko pred odhodom na Dunaj z Magdičem! Spremljali so ga 3 prijatelji v oštarijo k „Solncu“, da se poslovijo od ljubega sošolca. Pred 8 tedni še se senjalo nobenemu ni, da bo kateri izmed njih medicinar na Dunaji. Sedejo k mizi, se pogovarjajo o Dunaji, zdravilstvu itd. Pri tisti mizi sedel je tiho dijakom tuj gospod in poslušal njih govore, ko črez mali čas Magdič odide na stran, reče s začudenjem: kaj, ta slaboten in bolehas mladenič pojde na Dunaj zdravilstva se učiti? Lepo, da tako po prijateljski jemljete slovó; milujem pa vas in njega; ter vam povem: on ne bo prestal medicinskih študij; gotovo umerje poprej ko jih dovrši. Zaslíavše to izjavo vse na enkrat srčna žalost pobije; vrnivšemu se k mizi blagemu sošolcu pa trohice tega govora ne naznaniho.

Ta tuj gospod, sodili so po njegovem govorjenji, bil je zdravnik; pa takrat na srečo ni bil prerok. Magdič skončal je tudi medicinske šole izvrstno; 19 spričeval imam pred seboj in vidim, da je razven dveh, v vseh drugih različnih predmetih imel „odliko“; in ko je tudi prestal izvrstno vse stroge skušnje in spisal znanstveno razpravo „telovna odgoja otrok“, bil je meseca aprila 1847 doktorjem zdravilstva imenovan. (Brošura ima 39 strani in naslov: Die physische Erziehung der Kinder. Inaugural-Dissertation von Ant. Magdič, Doctor der Arzneikunde. Den Hohen Herren Herren Ständen Steiermarks, den Gönnern alles Guten, Wahren und Schönen. Wien 10. April 1847.)

Po tako izvrstno dokončanih študijah, — ne vem, ali je Dunaj imel v tisti dobi izvrstnejšega